

vodstva na britanskim i irskim sveučilištima u razdoblju 1995-2007. u kojem je autorica bila dio Akreditacijskog tima Društva arhivista Velike Britanije i Irske.

Ieuan Hopkins u članku *Places From Which to Speak (Mjesta iz kojih se govori)*, opisuje podvojenost odnosa između neformalnih arhiva manjinskih (ovdje se koristi izraz dijasporskih) zajednica i formalnih javnih arhivskih institucija. Naime, istaknuti članovi i aktivisti manjinskih zajednica, najvećim dijelom imigranti i njihovi potomci iz nekadašnjih britanskih kolonija, sami osnivaju institucije koje se bave prikupljanjem, čuvanjem i proučavanjem knjižnog i arhivskog gradiva, vezanih za kulturu i povijest tih zajednica. Istodobno, javni arhivi pokazuju vrlo malo zanimanja za takvo gradivo. Razlog tome autor vidi dijelom u starim shvaćanjima britanskih arhivskih institucija o tome koja vrsta arhivskog gradiva čini nacionalnu baštinu, pri čemu se obično misli na gradivo nastalo u Velikoj Britaniji te britanskim kolonijalnim institucijama. S druge strane, kolonijalno nasljeđe, nekadašnja politika rasne nejednakosti te općenito loš odnos prema imigrantima, stvorili su nepovjerenje tih zajednica prema javnim arhivskim institucijama, dijelom kao simbolima nekadašnjeg Imperija koji čuvaju gradivo koje na negativan način govori o povijesti bivših kolonija i njihovih naroda. Danas, kada su manjinske zajednice ipak koliko-toliko ravnopravne i integrirane u britansko društvo, postojanje i djelovanje njihovih arhivskih institucija predstavlja dio nastojanja da posljedica integracije ne bude i asimilacija.

Ovaj broj još donosi nekoliko nekrologa, prikaze knjiga i bilješku o novim izdanjima s najavom njihova prikaza.

Mario Fabekovec

Archivar. Zeitschrift für Archivwesen, 61, 1-4(2008); 62, 1(2009)

S prvim brojem u 2008. godini, časopis je promijenio i izgled i ime. Navedene su promjene bile najavljivane u nekoliko posljednjih brojeva, tako da se Der Archivar od ovog broja pojavljuje pod novim imenom "Archivar. Zeitschrift für Archivwesen" i s novim grafičkim rješenjima. I u strukturi sadržaja došlo je do promjena: svaki broj ima određenu središnju temu te redovitu rubriku Izvješća i prilozi Zemaljskog arhiva Nordrhein-Westfalena, a proširene su i već poznate rubrike Arhivska teorija i praksa te Izvješća i prilozi Društva njemačkih arhivista. Tako je prvi broj u 2008. posvećen najtradicionalnijoj arhivskoj temi - obradi arhivskog gradiva. U člancima i raspravama najzastupljenija su pitanja racionalizacije i standardizacije samog postupka obrade, ali i uloge elektroničkih oblika prezentacije i online-edicija. Nils Brübach piše o međunarodnim standardima i njihovom značenju za daljnji razvoj obrade na primjerima suradnje arhiva i knjižnica. Robert Kretzschmar predstavlja strategiju digitalizacije Zemaljskog arhiva Baden-Württemberga, tj. integracije digitalnog i analognog arhivskog gradiva sa

stajališta njezine ekonomičnosti, iskoristivosti i opravdanosti, a Oliver Sander online-baze podataka fotografija i plakata Saveznog arhiva Njemačke. Ilse Dorothee Pautsch izvješćuje o projektu objavljivanja izvora, u okviru kojeg se od 1990. u suradnji s Institutom za suvremenu povijest u Münchenu, objavljuje gradivo Ministarstva vanjskih poslova za razdoblje 1963-1977. Raimund Hass piše o stručnim zahtjevima u odnosu na sređivanje župnih arhiva, a Barbara Hoen i Sebastian Geßmann o izradi smjernica za standarde sređivanja u Zemaljskom arhivu Nordrhein-Westfalena.

Glavna tema **drugog broja u 2008. godini** pravna su pitanja vezana uz korištenje arhivskog gradiva. Tako se npr. Stephan Dusil bavi pitanjem zaštite autorskih prava u kontekstu pohrane, korištenja i objavljivanja fotografija, a Jenny Kotte dostupnošću i pravom uvida u gradivo prije roka koji određuje zakon o arhivima ili pravilnici o korištenju (najčešće se radi o znanstvenom istraživanju). Karsten Jedlitschka izvješćuje o uzvratnom posjetu delegacije Saveznog povjerenika za dokumentaciju Državne sigurnosne službe bivše Njemačke Demokratske Republike Institutu nacionalnog sjećanja u Varšavi. Institut je utemeljen 1998. radi istraživanja komunističke prošlosti Poljske i ima određene ovlasti institucije državnog tužiteljstva (u njemu radi oko 100 državnih tužitelja koji su prošli određenu povijesnu obuku). Za razliku od ustanove Saveznog povjerenika, koji je odmah početkom 90-ih godina 20. st. preuzeo ušćuvane registrature njemačke tajne službe, gradivo Instituta je fragmentarno, budući da su institucije od kojih je ono preuzimano (od 2000. nadalje) - tajne službe, vojne oblasti, ministarstva obrane, unutarnjih poslova i pravosuđa te državno tužiteljstvo - imale sasvim dovoljno vremena da unište dio dokumentacije. U Institutu je, osim toga, pohranjeno i gradivo njemačkih vlasti iz razdoblja Drugog svjetskog rata te sovjetskih vlasti iz poslijeratnog razdoblja.

Procesi modernizacije, tj. promjene u ustroju i vrsti poslova stvaratelja, čine dodatno opterećenje u poslovanju arhiva, posebno prilikom vrednovanja i preuzimanja i papirnatoga i elektroničkoga gradiva u archive, tako da se u **trećem broju časopisa iz 2008. godine** Burkhard Nolte bavi pitanjem mjerenja uspješnosti pojedinog arhiva s obzirom na financijsku krizu u javnom sektoru, tj. pitanjem nadzora troškova i ekonomičnosti radnih postupaka, a Melanie Bücker opisuje pokušaj financijskog vrednovanja arhivskog gradiva radi racionalizacije troškova prilikom njegove "kupovine", s obzirom na njegovu simboličnu i tržišnu cijenu, pokušavajući odgovoriti na pitanje kako uskladiti financijski interes ministarstva financija i stručni interes arhiva. O zbirci tiskovina njemačkog saveznog parlamenta (*Bundestaga*), utemeljenoj 1949, izvješćuje Gerhard Deter. Zbirka danas sadrži oko 25 milijuna članaka sa zadaćom dokumentiranja političkih, socijalnih, gospodarskih i kulturnih događanja, u svrhu pružanja svih potrebnih podataka svim tijelima parlamenta, a njezini djelatnici pomoću informacijske tehnologije izdvajaju, pohranjuju i daju na korištenje sve članke novina i časopisa bitne za njihov nesmetani rad. Martina Wiech piše o savjetovanju predstavnika svih arhivskih časopisa s njemačkog govornog područja održanog 2008. u Fuldi.

Na savjetovanju su se pokušale utvrditi prednosti i nedostaci određenih modela objavljivanja, tj. razlike i sličnosti u povijesti časopisa, izdavačima (arhiv, stručne skupine), ciljnim skupinama (arhivisti, korisnici, javnost zainteresirana za povijesne i kulturne teme), oblicima i svrsi objavljivanja (papir, online-izdanja, članci, izvješća, vijesti), sadržaju (arhivske, povijesne teme), visini naklade, modelima financiranja (samofinanciranje, oglasi), načinima prodaje (pretplata, knjižare), te namjeni (cijelo njemačko govorno područje, pojedine regije).

Posljednji, **četvrti broj u 2008. godini** posvećen je povijesti arhivskih institucija. Wilfried Reininghaus smatra da su arhivi kao sjećanje društva dužni istraživati, sakupljati, vrednovati i sređivati gradivo o vlastitoj povijesti te ga učiniti dostupnim za korištenje, ali ističe da to nikada ne čine sustavno, već se uvijek radi o slučajnostima i prigodama. U okviru priloga istraživanja arhivske djelatnosti u razdoblju nacionalsocijalizma, povijest vojnog arhiva u Potsdamu obradio je Sven Uwe Devantier, a djelovanje njemačkih arhivista na području Protektorata Češke i Moravske 1939-1945. Stefan Lehr. O aktivnostima Povijesnog arhiva grada Kölna povodom njegove 150. godišnjice pišu Letha Böhringer, Bettina Schmidt-Czaia i Clauda Tiggemann-Klein, a o dugogodišnjem djelatniku arhiva u Detmoldu Johannu Ludwigu Knochu, u okviru prikaza cjelokupne djelatnosti Gradskog arhiva u Detmoldu s metodološko-povijesnog stajališta, piše Wolfgang Bender.

U **prvom broju časopisa u 2009. godini** središnja je tema audiovizualno arhivsko gradivo koje za sobom povlači određena očekivanja korisnika, a u arhivima ispunjavanje određenih stručnih zahtjeva u odnosu na postupak njegove obrade, pohrane i zaštite. Savezni arhiv Njemačke jedan je od rijetkih koji u okviru vlastitog Filmskog arhiva raspolaze mogućnostima pohrane i čuvanja audiovizualnoga gradiva o čemu piše Egbert Koppe. Simone Görl predstavlja projekt digitalizacije WAAGE-propagandnih filmova i razmatra načine njihovog korištenja. Reiner Ziegler piše o zbirci filmova Zemaljskog arhiva Baden-Württemberga, s posebnim osvrtom na privatne filmove.

Hans Jürgen Klegraf i Peter Crämer izvješćuju o audiovizualnoj zbirci u online-pregledu fondova Arhiva za Kršćansko-demokratsku politiku, a Michael Krischak o projektu digitalizacije magnetofonskih vrpce u Gradskom arhivu u Bergisch Gladbachu.

Danijela Marjanić

Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs, 52(2007)

Časopis objavljuje deset radova u kojima se razmatraju najrazličitije povijesne teme od ranog 16. st. do kraja 19. st. Izuzetak je jedino članak Rudolfa Agstnera o povijesti djelovanja diplomatskih i konzularnih predstavništava Austro-